

Панарін С.О.

студент,

Науковий керівник: Дащенко Г.В.

кандидат філологічних наук, доцент,

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

**АНАЛІЗ ВІРША ЧЖАН ЮЙНЯН (张玉娘) «НЕФРИТОВА БАШТА
ВЕСНОЮ» («玉樓春») ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАДУ СУ ЧЖЕЦУНА
(SU ZHECONG)**

Оригінальний текст: 憑樓試看春何處。 // 簾捲空青澹煙雨。 // 竹將
翠¹影畫屏紗， // 風約亂紅依繡戶²。

小鶯弄柳翻金縷。 // 紫燕定巢銜舞絮。 // 欲憑新句破新愁， // 笑問
落花不語 [5]。

Піньїнь: Píng lóu shìkàn chūn hé chù. // Lián juǎn kōng qīng dàn yānyǔ.
// Zhú jiāng cuì yǐng huàpíng shā, // fēng yuē luàn hóng yī xiù hù.

Xiǎo yīng nòng liǔ fān jīn lǚ. // Zǐ yàn dìng cháo xián wǔ xù. // Yù píng
xīn jù pò xīn chóu, // xiào wèn luò huāhuā bu yǔ.

Підрядковий переклад (нашого авторства): Висуваючись із башти я
виглядаю, де ж є весна. // Фіранка піднялася, щоби [показати] у небі
тихий та спокійний туман і дощ. // Бамбук розмальовує бірюзовими, як
зимородок, тінями ширму і сітку / тюль, // Вітер запрошує бунт червоний
попрямувати у жіночу половину будинку.

Пташенята іволги грають у вербах, перекидуючи золоті пасма. //
Пурпурові ластівки в'ють гнізда, тримаючи у дзьобах танцюючий пух. //
Я хочу поклатися на нові рядки, аби знищити нову тугу, // Сміючись, я
питаю у квітів, що облетіли, але квіти мовчать.

Переклад Су Чжецун: Leaning out from the tower, I seek signs of
spring; // The curtains roll up to reveal mists and rain. // Bamboo paints screen
and netting with kingfisher-green silhouettes; // Breezes invite a riot of red to
rest in my boudoir.

Baby orioles play in the willows, fluttering golden strands; // Purple
swallows make their nests, beaks full of dancing floss. // I'd like to rely on
these new rhymes to break up this new sorrow; // Laughing, I ask the fallen
flowers, but the flowers do not speak [4, с. 22].

¹ 翠 має одразу два значення – «самка зимородка», «зимородок» та «зелений», «смарагдовий», «лазурний».

² Буквальне значення 繡戶 – «розмальовані двері». У переносному сенсі – «жіноча половина будинку».

Вірш у жанрі *ци*. Його назва («玉樓春») – це *цинай*. *Цинай* – назва мелодії, для виконання віршів *ци*. Схема вірша так:

⊙平⊙仄平平仄 (韻) // ⊙仄⊙平平仄仄 (韻) // ⊙平⊙仄仄平平 (句) // ⊙仄⊙平平仄仄 (韻) 。

⊙平⊙仄平平仄 (韻) // ⊙仄⊙平平仄仄 (韻) // ⊙平⊙仄仄平平 (句) // ⊙仄⊙平平仄仄 (韻) [6]。

У цьому *цинаї* 7 ієрогліфів у рядку, 8 рядків (2 строфи, *шуандяо*), 56 ієрогліфів (*сяолін*). Тони ієрогліфів у вірші, за декількома винятками (виділені напівжирним у оригіналі), кількість ієрогліфів, кількість строф збігається із тим, як це має бути за схемою. Рима у вірші збігається із тим, як має бути за схемою. У обох строфах римуються 1-й, 2-й та 4-й рядок (тони 仄), а третій не римується із жодними (тони 平). Рима тут 仄. Вірш складається із 56 слів, 8 рядків, 2 строф. У кожному рядку – 7 ієрогліфів. Жанру *ци* притаманні рядки довжиною від 1 до 11 ієрогліфів. Він належить до форми *сяолін* (до 58 ієрогліфів), категорії *шуандяо* (2 строфи) жанру *ци*.

У вірші є одна персоніфікація (風約 – «вітер запрошує»), градація (два рази ієрогліф 新 у 7-му рядку), та протиставлення: 笑問落花花不語 (Сміючись, я питаю у квітів, що облетіли, – квіти мовчать).

樓 – башта. У китайській літературі 樓 рідко означає саме «башта». Воно радше означає верхній поверх приватного будинку із кімнатами, де живе родина; сторожові вежі в селах [1]. Тут мається на увазі саме «верхній поверх», адже героїня виглядає із вікна своєї кімнати. 翠 – зимородок. Це птах, схожий на ластівку. Має пір'я малахітового кольору. Символізує красу, сексуальне задоволення, подружнє щастя [3, с. 186]. Тут образ зимородка використаний аби показати колір тіні – вона така ж, як і пір'я птаха. 鶯 – іволга. Символ радості, музики [3, с. 269-270]. 金縷 – одне зі значень (окрім прямого, «золоті пасма») – вербова лоза (柳条) [2]. Вербка – символ весни. Весна – сезон сексуального пробудження, тож фраза «вербові почуття та квіткові бажання» означає статевий потяг, а «шукування квітів та купування вербових гілок» – відвідування проститутки [3, с. 393]. Тут образи «золотих пасом», верби, іволги використані аби показати прихід весни, пробудження природи. І не лише навколишнього світу, а й внутрішньої людської природи. 燕 – ластівка. Символ весни. Вважалося, коли ластівки в'ють гніздо під дахом будинку, це провіщає народження дітей, успіх і щастя у сімейному житті.

На картинах, що зображають п'ять видів відносин між людьми, ластівка символізує відносини між старшим та молодшим братами [3, с. 348]. Тут ластівки саме в'ють гнізда, тому авторка вказує на очікування успіху і щастя. 花 – квітка. Із квіткою китайські автори порівнюють красиву жінку [3, с. 129-131]. Образ квітки тут використаний для довершення образу весни.

У перекладі Су Чжецун 83 слова (разом із артиклями), 8 рядків, строфи. У перекладі Су Чжецун слів більше на 33% (27 слів), 8 рядків, 2 строфи. Збільшення кількості слів пояснюється декількома речами: 1) англійська мова є менш лаконічною, ніж китайська; 2) у оригіналі відсутні займенники, а у англійській мові їх не уникнути: усього 4 займенника (3 «I» та 1 «my»); 3) англійська не може без артиклів: 5 артиклів (4 «the» і 1 «a»). Кількості слів додає прийменник «of» (3). Фразові дієслова також збільшують кількість слів, адже позначають китайське слово із одного ієрогліфа, а самі складаються із двох членів, які рахуються як два окремих слова (3): «leaning out», «roll up», «break up». 4 прислівника «to» також є специфічною рисою англійської мови. «不» перетворилося у перекладі на граматичну форму із двох слів «do not». Якщо врахувати усі ці фактори, то кількість слів у перекладі складає 63 – на 11% (7 слів) більше ніж у оригіналі. Перекладач не дотримується цезури у рядках з 7-ми ієрогліфів. Відсутня рима, хоча вона є у оригіналі.

何處 («де?», «куди?») в перекладі замінені на «signs of» («ознаки»). Це є достатньо точно і адекватно. У 2-му рядку випущено 2 слова із 7 – 青 («густий», «темно-блакитний», «спокійний») та 澹 («тихий», «погідний»). 將 – є граматичним елементом китайської мови, що відповідає 把, використовується у пасивних конструкціях, не перекладається. Су Чжецун правильно переклав пасивну конструкцію, однак змінив порядок слів. Словосполученню «kingfisher-green silhouettes» у оригіналі відповідає 翠影, де 翠 – «зимородок», «зелений», «смарагдовий». Перекладач об'єднав значення 翠, написавши їх через дефіс. Чжан Юйнян тут мала на увазі, що 影 («тіні») такого ж смарагдово-зеленого кольору, як і пір'я у зимородка, але використала для позначення кольору лише слово 翠. Цей прийом називається метонімія. Переклад цілком точний і адекватний. 風 («вітер») перекладено як «breezes». Причина незрозуміла. Можливо, це було зроблено із метою зробити вірш більш «поетичним». 绣户 («розфарбовані

двері») Су Чжецун переклав як «boudoir». 绣户 також означає «жіноча половина будинку» – частина будинку, де мешкали лише жінки, і вхід на чоловічу половину був заборонений. Саме там знаходиться героїня вірша. Переклад «boudoir» є точним, адекватним, лаконічним. 衔 («тримати в роті») перекладено як «beaks full» («дзьоби повні»). Цілком адекватно. А от вживання слова «full» у даному випадку продиктоване особливостями англійської мови. «Would» виконує граматичну функцію. В оригіналі, звісно, такого немає, а за одне «欲» відповідає фраза «I'd like». Це передає відтінок непевності та сподівання: 欲 – не лише «бажання», «бажати», а й «збиратися (щось зробити)», «ось ось». «These», «this», «but» – «додані» слова.

Отже, незважаючи на те, що у перекладі є чимало розбіжностей із оригіналом, цей переклад є доволі точним і адекватним. Перекладач поезії, завжди має два основні шляхи: перекласти «красиво» (дотримуючись ритму, рими, розміру, передаючи настрій та образність), або ж перекласти «точно» (без рими, ритму, розміру і т. д., але зберегти семантичну точність, передати емоційні відтінки слів). Очевидно, що Су Чжецун йде другим шляхом, шляхом «точного» перекладу, жертвуючи передачею образності, поетичності, меланхолійності, ліричності вірша. Він перекладає радше думки, аніж образи.

Список використаних джерел:

1. 楼[Электронный ресурс] / www.bkrs.info. – Режим доступа: <https://bkrs.info/slovo.php?ch=%E6%A5%BC>
2. 金缕[Электронный ресурс] / www.bkrs.info. – Режим доступа: <https://bkrs.info/slovo.php?ch=%E9%87%91%E7%B8%B7>
3. Eberhard W. Dictionary of Chinese Symbols: Hidden Symbols in Chinese Life and Thought [Text] / Wolfram Eberhard. – London, New York: Routledge, 1986. – 420 p.
4. Women Writers of Traditional China: An Anthology of Poetry and Criticism [Text] / [edited by Kang-I Sun Chang, Haun Saussy and Charles Yim-tze Kwong]. – Redwood City: Stanford University Press, 1999. – 891 p.
5. 玉楼春·春暮 [网络资源] / www.baike.baidu.com. –链接: <http://baike.baidu.com/item/%E7%8E%89%E6%A5%BC%E6%98%A5%C2%B7%E6%98%A5%E6%9A%AE>
6. 玉楼春[网络资源] / www.baike.baidu.com. –链接: <http://baike.baidu.com/item/%E7%8E%89%E6%A5%BC%E6%98%A5/31906>